

Vint anys d'independentisme a les Balears

Ni França, ni Espanya...

A les conservadores Illes Balears, que donen la majoria absoluta al PP, seguit pel PSOE, i on el nacionalisme del PSM només obté uns 20.000 vots, també hi ha lloc per a grups diferents. Són els independentistes a les Illes de Canellas.

Els antecedents històrics de l'independentisme a les Balears s'han de cercar en els anys setanta. És l'època del PSAN (Partit Socialista d'Alliberament Nacional) d'Antoni Serra i Joan Quetgles, entre d'altres. A poc a poc els militants independentistes es van anar situant en altres partits —PSM— o, senzillament, deixaren de militar. Només Quetgles, com a nom més conegut, mantingué encesa la flama. A principis dels anys vuitanta funda l'IPC (Independentistes dels Països Catalans). El 1986 apareix el mateix Quetgles com a fundador del MDT (Moviment de Defensa de la Terra).

Aquest mateix any, gent de procedència diversa —Partit Socialista de Mallorca, Obra Cultural Balear, joves procedents de l'organització del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana...— creen a Palma l'Assemblea mallorquina de la Crida a la Solidaritat. Es presenta públicament el 23 d'abril en un acte multitudinari a la sala d'actes de l'Escola de Magisteri. La Crida organitzà el 31 de desembre del 86 la Diada Nacional de Mallorca, una celebració que posteriorment ha continuat convocant el PSM i que aquell any aconseguí un caràcter unitari: s'hi van adherir l'OCB, el PSM, el Bloc Nacionalista d'Estudiants, el Grup Blanquerna...

A principis del 1987 el MDT sofreix una escissió importada des del Principat. Dos grups es disputen les sigles, el MDT sector IPC —liderat a Mallorca per Joan Quetgles i a tots els Països Catalans per Carles Castellanos— i el MDT sector PSAN, liderat a Mallorca per Jaume Rado, que és el grup de Josep Guia.

Aquell any sembla d'una gran eferescència independentista, si més no per la quantitat de grups existents. Efectivament, el 1987, a més dels dos sectors del MDT i de la Crida, apareixen a Mallorca dos nous grups independentistes. En ocasió de les eleccions europees, el PSM decideix, mit-

Joan Mir.

RAFA GIL

obertament independentista. Per la seva banda la Crida té aquest 1987 una crisi que es resoldrà amb la sortida d'alguns militants cap al PSM, entre ells Frederic Melis, que havia estat el portaveu *cridaner*. El 1989 la Crida té una entrada de militants provinents de la LCR (Lliga Comunista Revolucionària) i el MCI (Moviment Comunista de les Illes) que d'alguna manera compensen la important pèrdua de militants de l'any anterior. Són anys de molta activitat *cridanera*. Un dels militants més significatius serà Tomeu Martí, portaveu de l'organització durant aquests anys. És l'època de les marxes per l'autodeterminació que arribaran a juntar desenes d'independentistes. Especialment important fou la de Manacor —estiu del 1990— que finalitzà amb un concert amb assistència de prop d'un miler de persones.

Les eleccions europees de 1989 simplifiquen un poc el panorama independentista a Mallorca. Dels dos grups que s'havien escindit del MDT, sembla que només un es manté actiu. El sector de Quetgles (MDT-IPC) s'ha anat esvainent progressivament i durant aquesta època diverses fonts coincideixen a afirmar que ja es pot donar per desaparegut.

L'altre sector, el MDT-PSAN, el de Rado-Guia, es presenta a les eleccions al Parlament Europeu sota el nom ja de Catalunya Lliure. Obtenen a les Balears un total de 666 vots ("the number of the beast", en expressió encunyada per un militant de la Crida en un butlletí d'aquesta organització), mentre que a tots els Països Catalans arriben, si fa no fa, als 20.000 vots. En aquesta llista apareix com a suplent Macià Manera. Aquest jove al·lot de Montuïri serà detingut l'estiu del 89 per la seva suposada relació amb Terra Lliure. Per pertinença a banda armada serà condemnat i passarà tres anys a la presó. Recentment ha sortit en llibertat provisional. Les úniques activitats violentes que han estat atribuïdes a Terra Lliure a Mallorca van ser

dos atemptats realitzats aquell any. Un fou contra un monument "a los caídos" a Manacor i l'altre contra la delegació d'Hisenda a Palma. No es van arribar a aclarir mai els fets que envoltaren la detenció de Manera, però el cas és que l'independentista mallorquí no fou condemnat per aquestes accions sinó per la seva pertinença a Terra Lliure.

Des de la detenció de Manera, Catalunya Lliure centrà la seva activitat en la reivindicació de la llibertat de l'independentista. Quan es forma una Plataforma, amb presència de membres de Catalunya Lliure però també amb gent d'altres partits i independents, Catalunya Lliure comença a diluir-se –com li passà a l'altre sector del MDT– i pràcticament desapareix.

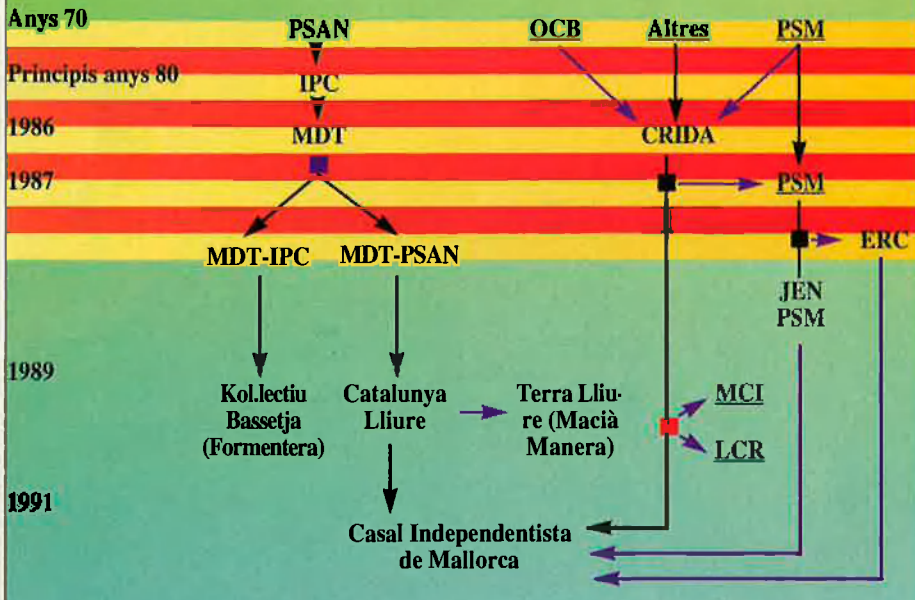
A principis de 1991 la Crida torna a sofrir canvis. Tomeu Martí, fins aleshores i des de la sortida de Frederic Melis, l'home fort del moviment *cridaner* s'incorpora a La Crida a Barcelona. A Palma, mentrestant assumeix el paper de Martí, Òscar Aguilera. Però aquesta fase no durarà molt. A finals del 91 la Crida es pot donar

Roger Gotarrodona.

PERE CARMONA

L'independentisme a Balears

Llegenda

- Organitzacions independentistes dels PPCC.
- Altres organitzacions o col·lectius.
- Excissió. D'una organització en sorgeixen dues.
- Crisi amb fugida de militants.
- Integració de militants d'altres formacions.
- ▶ Militants de les organitzacions emissores creen o participen en organitzacions receptors, sempre a títol individual.

Sigles

- PSAN: Partit Socialista d'Alliberament Nacional.
- IPC: Independentistes dels Països Catalans.
- MDT: Moviment de Defensa de la Terra.
- PSM: Partit Socialista de Mallorca.
- OCB: Obra Cultural Balear.
- MCI: Moviment Comunista de les Illes.
- LCR: Lliga Comunista Revolucionària.
- ERC: Esquerra Republicana de Catalunya.
- JERC: Joventuts d'ERC.
- JEN: Joventuts d'Esquerra Nacionalista-PSM.

també per desapareguda.

¿Quina és la situació de l'independentisme ara, el 1992, a Mallorca? Desapareguts els MDT, la Crida i Catalunya Lliure, els seus militants s'han anat incorporant a altres organitzacions. Una bona part s'ha integrat dins la secció local d'ERC i d'altres han anat a parar tant a les JEN-PSM com al Casal Independentista de Mallorca, format actualment per una trentena de membres. A Formentera, els hereus del MDT-IPC han format el Kollektiu Bassetja, dedicant-se sobretot a la feina cultural i ecologista des d'una òptica independentista.

L'independentisme, doncs, queda representat pel Casal –independentisme “de carrer”, no partidista, amb membres que ho són a la vegada tant d'ERC com de les JEN-PSM– i, ja en organitzacions polítiques, per les JEN-PSM, dirigides per Roger Gotarrodona, i per ERC a Mallorca, dirigida per Joan Mir, Tomeu Mestre i Jaume Santandreu. Atès que les JEN-PSM no es presenten a les eleccions diferenciadament del PSM, l'únic partit obertament independentista és ERC. De moment, però, no se'n pot valorar la força –si la força són vots– perquè no s'ha presentat mai a unes eleccions, si bé sembla tenir un procés d'enfortiment. Recentment ha inaugurat una seu a Palma, a 100 metres escassos de la seu central del PSM.

Miquel Payeras